

GORAN SKROBONJA

IVAN NEŠIĆ

FIRENTINSKI DUBLET

KJAROSKURO

■ Laguna ■

Copyright © 2021, Goran Skrobonja i Ivan Nešić
Copyright © 2021 ovog izdanja, LAGUNA

FIRENTINSKI DUBLET

KJAROSKURO

Sadržaj

1. <i>Leichentuchfresser</i>	9
2. Eto mene opet	25
3. <i>Regina Imperatrix</i>	70
4. Ceo svet je pozornica, i tako to.	99
5. Vide li tvoje oči isto što i moje	137
6. Džentlmen koji ume da iznenadi	162
7. Počuj ovo znamenje.	208
8. Moć krvi	268
9. Klub kanibala	326
10. Može biti samo jedan	367
Epilog	405
Izjave zahvalnosti.	419
Izvori	421
O autorima	425

Leichentuchfresser

Čedomilj Mijatović i Milovan Glišić napustili su kancelariju glavnog inspektora Aberlina, ostavivši ga u društvu Edmunda Rida, koji im je na rastanku rekao da će ujutru poslati kočiju po njih.

„Oko devet će vam odgovarati?“

Oči namrštenog pisca isijavale su divlji sentiment koji ga je obuzeo nakon dešavanja u *Staroj vrani*, i on klimnu glavom, stavivši im do znanja da se slaže, i izađe bez reči. Kada su stupili u hodnik, Mijatović spusti Glišiću ruku na rame i reče: „Slagao bih ako bih kazao da znam kako se osećate, Glišiću. Ali, čoveče, valjda ste svesni da ste nas spasili u pušionici opijuma jer bi nas ubica iskasapio onom svojom skalamerijom.“

Glišić pogladi bradu, iz koje su dlake štrčale na sve strane. „Ne morate mi podilaziti, posve sam svestan da je to bio jedini način da se nitkov zaustavi. Uostalom, taj mi je dužnik još iz Beograda.“

Njegov sagovornik je lagano navlačio kožnu rukavicu kao da tim činom pokušava dobiti na vremenu pre nego što odgovori. Naposljetku ga pogleda ispod oka. „Imao sam tu sreću, za razliku od vas, da nikada nisam morao da se na taj način obračunavam s protivnicima, ali kad bih vam ispričao samo

delić iz svoje, mogu slobodno da kažem bogate diplomatske karijere, saglasili biste se sa mnom da postoje ljudi možda još i gori nego ubice s kojima ste se suočili. Nevolja je u tome što se takve osobe nalaze na visokim položajima, nedodirljivi su i bez skrupula. A neki od njih odlučuju o sudbinama miliona ljudi...“ On nabi dublje šešir na glavu i kroči ispred pisca na ulicu. „Glišiću, valja vam poći da se odmorite. Verujem da vam je gospođa Ratklif ostavila kakav specijalitet iz svoje kuhinje, pa nema smisla da vas i dalje čeka. I dajte da vam očisti taj kaput, iako se zbog crne boje kapljice krvi gotovo ne vide.“

Glišić je izašao za Mijatovićem iz zgrade Metropoliten policije na neobično topao londonski vazduh zasićen vlagom i njih dvojica posedaše u različite kočije, zaputivši se svako svom domu. U slučaju pisca *privremenom*, ali i to je bilo bolje od hotelske sobe koja bi ga neizostavno podsetila na onu iz *Nacionala*. Pansion gospođe Ratklif odisao je privlačnošću *doma* i on se tamo, kada bi prepustio mašti na volju, bar na trenutak osećao kao u sopstvenoj kući.

Dok se vozio, kroz prozor kočije posmatrao je fizionomije ljudi koji su promicali londonskim ulicama: beskrajnu reku duša koje su većinom otaljavale dan za danom bez ikakve vizije o boljem sutra. Zahvalio je u sebi Bogu što mu je dozvolio da prođe iskušenja i iz njih izađe gotovo neokrznut. Zbog umora mu se pridremalo, i on se trže kada ga kočijaš obavesti da je stigao. Glišić se maši novčanika u koji je složio novčanice i kovanice dobijene od Mijatovića i podignute sa kraljevog računa, plati uz napojnicu i zahvali na prijatnoj vožnji, pa pohita stepenicama do ulaznih vrata. Baš kada je hteo da se maši za bravu, vrata se otvoriše i dočeka ga gospođa Ratklif.

„Nadam se da ste gladni, gospodine?“, reče ona dok ga je sa zabrinutim izrazom pratila u pustu obedovaonicu.

„Pojeo bih slona, gospođo Ratklif“, reče Glišić, shvativši da je zaista strahovito gladan, i gazdarica se nasmeja njegovim rečima.

„Nadam se da volite hladne odreske u aspiku“, reče ona.

„Odlično“, složi se Glišić. „Još ako bih mogao da dobijem šolju onog vašeg dardžilinga, poverovao bih da na ovom svetu ipak postoji savršenstvo.“

„Čeka vas pun čajnik, gospodine. To je najmanje što mogu da učinim za vas.“

Glišić shvati da udova Ratklif s nestrpljenjem iščekuje vesti, ali reši da joj ne podgreva nadu. „Dan je bio dugačak i naporan. U sutrašnjim novinama ćete pročitati ponešto od toga, ali moj vam je savet da takve vesti ne uzimate zdravo za gotovo. Ako sam išta naučio za ovih nekoliko dana, onda je to činjenica da novinarska piskarala ne interesuje istina, već isključivo bombastični i skandalozni naslovi kojima novine pune – i prodaju.“

Gazdarica pansiona klimnu glavom i ostavi ga da sedne za sto. On se spusti u meku stolicu, i osmotri veliki porcelanski tanjir bogato oslikan rustičnim prizorom seoske kuće sa okućnicom u plavoj nijansi. Glišić uze tanjir i zagleda ga sa obe strane. Na poledini je imao utisnut žig Denbi i godinu 1809. Dok je pomno posmatrao, gospođa Ratklif se vrati u trepezariju i prinese ruku ustima, zureći raširenim očima. Glišić je radoznalo pogleda.

„Nije valjda da tanjir nije čist?“, upita ga ona zgranuto.

Shvativši šta je pomislila, pisac se nasmeja. „Nipošto, gospođo Ratklif. Zainteresovao me je proizvođač ovako bogato oslikanog porcelana. Pored toga, ovekovečena scena me je vratila u detinjstvo i podsetila na to ko sam i odakle dolazim. Vidite, rođen sam u jednom malom selu – zove se Gradac – u blizini srpske varoši po imenu Valjevo. Ranije nisam mislio da je ta varoš naročito mala, ali zahvaljujući boravku u Londonu, sada mi čak i prestonica moje zemlje deluje kao puka varošica.“

Gospođa Ratklif poče da vadi komade hladne govedine iz aspika i da ih ređa na tanjir. Nakon što je spustila treće parče, on joj dade znak rukom da je dosta, ali je ona uspeła da mu na tanjir spusti još dva odreska. „Nemojte da se stidite,

gospodine“, reče ona. „Pretpostavljam da ste ogladneli od celodnevne jurnjave po gradu. Bez obzira na to što neki preporučuju da nije dobro jesti pred spavanje, ja držim da je daleko gore otići u krevet praznog stomaka.“

Glišić klimnu glavom prećutavši kako je u mladosti mnogo puta zaspao sa krčanjem u crevima. Bili su to za njega teški dani u Beogradu, naročito posle očeve smrti 1865, kada je izgubio moralnu i materijalnu podršku pa se morao dohvatiti bilo kakvog posla kako bi mogao da se obrazuje. S jedne strane, bilo je to veoma teško razdoblje u njegovom životu, ali je, s druge, naučio kako da se nosi sa nevoljom i ne dozvoli da ga savladaju apatija i utučenost. Uzeo je pribor i video da je escajg od srebra. To ga podseti da je čitao kako su još stari Grci znali za čudesnu moć ovog metala i kako su časnici Aleksandra Makedonskog pili iz srebrnih čaša ne bi li izbegli zarazne bolesti, kao i da su Saraceni izbegli kugu držeći vodu u srebrnim posudama. Odsekao je parče odreska i prineo viljušku ustima.

Pošto je završio sa obedom, Glišić je zamolio udovu Ratklif da mu očetka mrlje od skorene krvi na kaputu, i ona ga preneraženo pogleda.

„Ne brinite, krv nije moja, a tu je zahvaljujući... situaciji... u kojoj sam se danas našao dok sam pomagao pripadnicima Metropolitene policije u rešavanju jednog važnog slučaja.“ Glišić se osmehnu kako bi odagnao njenu nelagodnost. Gospođa Ratklif zabrinuto zaklima glavom i uzdahnu, a potom mu reče da njena mešavina od vinskog sirćeta i soli čini čuda čak i kada mrlje trajno prionu na tkaninu. On joj zahvali i reče da će poći na spavanje.

Iako je bio umoran i činilo mu se da bi mogao zaspati na nogama, u sobi je prišao putnom sanduku i podigao poklopac, pa je sa njegovog dna izvadio flašu prepečenice koju je dobio od predstavnika *Međunarodne kompanije za kola za spavanje* kada su prispeli u Pariz. Tamo ga je sačekao službenik kako bi

mu se izvinio zbog neprijatnosti koje je imao tokom putovanja – firma je želela da mu nadoknadi sve troškove.

„Najmanje što u ovom trenutku možemo da učinimo jeste da vam vratimo novac“, rekao je čovečuljak sa tankim brčićima iznad nausnice. „Vi ste pretrpeli najveću štetu tokom pokušaja pljačke voza“, nastavio je ovaj, gledajući Glišića potuljeno i sa izvesnim podozrenjem, kao da je naslućivao da je napad bio iz nekog razloga organizovan upravo zbog njega.

Glišić mu je odgovorio da za tim nema nikakve potrebe jer troškove njegovog putovanja snosi Njegovo kraljevsko veličanstvo Milan od Srbije, pa ukoliko baš insistiraju na povraćaju novca, neka se obrate veleposlanstvu Srbije u Parizu.

Predstavnik kompanije je klimnuo glavom s vidnim olakšanjem, rekavši kako lično želi da mu pokloni bocu pića, istog onog kojim se voz snabdeo u Beogradu i koje je pisac naručio tokom putovanja za Stokera i sebe.

„E, to već može“, reče Glišić, prisativši se kako je razbio flašu o glavu napadaču. Znao je da će u Londonu biti trenutaka kada će mu čašica ili dve razbistriti misli. Ovo je bio jedan od tih trenutaka. Uzeo je duguljastu kristalnu čašicu za aperitiv i nasuo rakije. Potegao je do dna, a kad mu je prepečenica zažarila grlo, stresao se oslobađajući se nagomilane napetosti. Morao je da uradi još jedno pre nego legne – da očisti parkericu. Stavio je kratež na sto i rasklopio ga, da bi potom izvadio kanticu s uljem, flanelsku krpicu za spoljne metalne i drvene delove, filcane čepove, adapter i samu šipku čiji se vrh završavao oštrom četkicom koja je mogla da se odvrne i zameni adapterom sa filcom za fino čišćenje. Dok je čistio cevi, nasuo je još jednu rakiju. Potom i treću – *Za drugu cev*, rekao je u sebi i nasmejao se. Kada je završio sa čišćenjem i sklopio kratež, video je da je popio više od trećine sadržaja flaše. Želeo je da uredi bradu, koja je vapila za četkanjem i pranjem, ali je imao snage samo da priveže brkove i legne, zaspavši pre nego što mu se glava spustila na jastuk.

Onda je usnio, ili otputovao kroz vreme, ko bi ga znao. Šta god bilo posredi, odvelo ga je natrag pred Savu Savanovića.

Nije bio svestan da ga prilika vezana za krevet odmerava već neko vreme. Kada su im se oči susrele, Glišić se lecnu i prože ga drhtavica.

„*Hodie mihi, cras tibi*“, reče Savanović.

Glišić sa gađenjem pogleda sapetog čoveka i pljunu na patos. Eh, da mu je još jedna patrona, ni prijatelj Tasa ga ne bi zaustavio da tom čudovištu preko puta zanavek oduzme pravo na govor.

„Kako danas meni, tako sutra tebi.“

Pisac znatiželjno podiže vede.

„Ne veruješ mi“, izgovori Savanović. „Tim gore po tebe.“

Glišić se teatralno nasmeja. „A ti si, *kao*, sposoban da mi preokneš sudbinu, Savanoviću? Ne izgledaš kao kakva ciganska gatara, ako ćemo pravo. Više ličiš na zlikovca koji će svoje bedno bitisanje okončati pred streljačkim strojem na Karaburmi!“

Savanović obliznu gornju usnu pa se namršti kad oseti ukus sopstvene skorene krvi na jeziku. „Dobro si me odalamio, pišče... smem da te tako zovem – pišče?“

Glišić podiže parkericu i kružnim pokretom je spusti na rame, čvrsto stežući rukohvat. „Najbolje bi bilo da mi se uopšte ne obraćaš“, zareži on ispod brade. „Vreme kada si kojekude plašio narod i odnosio nedužne duše nepovratno je prošlo. Bolje razmisli šta će ti se desiti ako te predam u ruke besnim ljudima s kojima će se Tasa vratiti.“

„Loš si blefer, pišče“, reče Sava Savanović. „Tvoj prijatelj se slepo drži slova zakona. Možda bi *ti* zaista voleo da me predaš rulji željnoj krvi, ali veruj mi da se to neće dogoditi. Na kraju krajeva, moje hvatanje će te proslaviti onako kako tvoja dela nikada nisu. I eto nezgodacije – veliki pisac konačno zadobija žarko željeno obožavanje masa, ali zahvaljujući onome što je

postigao na javi, a ne literarnom talentu. Šta bi tvoji književni junaci rekli na to? Možda si im bio loš staratelj.“

„Kuš, bre!“ viknu Glišić i skoči na noge, podiže plaho parkericu iznad glave, ali se trenutak zatim predomisli i spusti je niz bok. „Sputaj tu zmijsku jezičinu, Savanoviću, da ti ne zapušim usta istom onom krpom kojom si učutkao Tasu.“

Savanović osmotri Glišića pa skrenu pogled i naizgled se prepusti mislima. Neka mu ga, pomisli Milovan, ima o čemu da razmišlja i neka mu pomisao na ono što ga očekuje nijednog trenutka ne izađe iz glave. Zaroški Krvolok, nije nego. Evo ga sada pred njim, manji od makovog zrna kao besno pseto koje čeka da bude poslato u strvodernicu. Ali te su ga reči ujele za srce i ujedno ga uverile da se radi o zaista prepredenom ubici. Nije bilo za iščuđavanje što je narodu uterao strah u kosti: sujeverje je teško iskoreniti i teško je u ljudima promeniti duboko uvrežena shvatanja.

Pogledao je zarobljenika i video da ovaj pomno proučava lisice kojima je bio vezan oko kreveta. „Gledaj koliko te volja“, reče Milovan, „ali ključ od tih lisičina je u Tasinom džepu.“

„Već su me okivali“, reče Sava, ne pogledavši u sagovornika. „I nemoj ni pomišljati da su bili blaži prema meni. Kada bih ti naveo na kakva su sve nedela ljudi spremni u ime pravde, shvatio bi da se time briše linija između zločinca i tih nazovipravednika.“

„Ene, ako od mene tražiš bilo kakvo saosećanje zbog nečega što ti se dogodilo u prošlosti, obraćas se pogrešnom čoveku“, reče Glišić bez trunke samilosti. „Izbrisao si sve tragove svog prethodnog postojanja kada si odlučio da uzmeš prvi život.“

Savanović se gorko osmehnu. „Misliš da sve znaš, pišče? Da si me razotkrio napisavši *Zarošku frtutmu* i da je to razlog što me sada držite ovde? Moram te razočarati – znam o ovim ljudima ovde mnogo više od tebe. Prokletu je tle po kojem hodiš, pišče Glišiću. Nepojmljivo zlo je, ko zna kada, popalo po ovoj zemlji i prekrilo ljude što se po njoj vrzmaju. Ja ti to

najbolje mogu reći... tako se osećam još otkako sam stupio amo, 1729. godine.“

Glišić isprva pomisli da Savanovića nije najbolje razumeo, pa ga pogleda sa nipodaštavanjem i reče: „Deder, reci ti meni da li sam te dobro čuo – rođen si 1729. godine?“

Savanović uzdahnu i zavrte glavom. „Rekoh da sam stigao amo, tačnije u Beograd, 1729. godine. Rođen sam 1702. u šleskom gradu Vartenbergu kao prvo od troje dece...“

„I šta si uradio sa braćom i sestrama?“, upade Glišić posprdno. „Pojeo si i njih?“

„Krajne neumesno“, reče Savanović. „Tvoje izrugivanje onom što ne razumeš verovatno ima korene u nekom nesrećnom događaju iz ranog detinjstva.“

Glišić primeti da je Savanovićev glas postao za nijansu blaži, kao i da su njegove oči – za koje je smeo ruku u vatru staviti da su bile kestenjaste – ipak imale zelenkastosivu nijansu. Pripisao je to umoru i preživljenim događajima, iako je kao pisac dobro zapažao stvari iz okoline.

„Moraću da te razočaram – imao sam srećno detinjstvo“, reče Glišić. „Ali nastavi, baš me zanima kud će nas tvoja ispovest odvesti.“ Pisac privuče stolicu i sede, spustivši kratež u krilo.

„Ne znam da li ti je poznato da je Šlezija bila pod češkom krunom u 14. veku kao deo Svetog rimskog carstva, da bi potpala pod Habzburšku monarhiju 1526.“

Glišić prevrnu očima. „Preskoči istorijske detalje. Tasa je otišao do Lelića a ne za Beograd, nemamo čitav dan pred sobom za tvoje priče od Kulina bana.“

„Pravo ime mi je Johan Fridrih Baumgartner“, reče Sava Savanović. Glišić ga pogleda podigavši obrve, a on nastavi: „Sa sedamnaest godina sam upisao Bečki medicinski fakultet. Jedan od mojih kolega tokom studija bio je i Holanđanin Gerard van Sviten, koji će 1745. postati lični lekar Marije Terezije i osnovati najveću bolnicu u Evropi.“

„Vala, to se baš zove životna nepravda“, reče Glišić. „Taj... Gerard... završio kod carice, a ti u ovoj zabiti zvanoj Srbija.“

„Ni po jada da je to bila najveća nepravda koja mi se dogodila“, reče Sava. „Nakon svršenih osnovnih medicinskih studija pristupio sam vojsci i u njoj se tokom godina usavršavao za hirurga. Zbog rata sa Turcima bio sam 1729. godine prekomandovan u Beograd. Nakon dve godine trebalo je da se vratim u Beč, gde me je čekala verenica. Planirao sam da se početkom 1732. oženim, ali je moje planove osujetio taj prokleti Arnont Paule...“

„Arnaut Pavle!“, trže se Glišić tako naglo da mu kratež ispade iz ruke i otkotrlja se pravo pred Savu Savanovića, ali ovaj parkericu i ne pogleda. Glišić priđe i podiže oružje.

„Vidim da znaš za spis po imenu *Visum et repertum*“, reče Savanović.

„Jošte kako“, odvrati Glišić. „To je bila zvanična potvrda učenih ljudi da vampiri u Srbiji nisu samo mit. A otkud ti u toj stvari?“

Savanović se turobno osmehnu.

„Ja sam bio u ekspediciji koju je predvodio vojni lekar u puku barona Firstenbašla, Johan Flikinger.“

Glišić se kao dečaćić upoznao sa mitom o hajduku po imenu Arnaut Pavle. Ovo vampirsko predanje često se prepričavalo među dečurlijom, koja su opčinjena tom zastrašujućom legendom dodavala poneki mračan detalj ne bi li dobro znanu priču učinila jezivijom. Pavle je službovao u osmanlijskoj vojsci kao hrišćanski najamnik, „arnaut“, priznavši da ga je od Grčke do „turske Srbije“ mučio vampir koga je na Kosovu naposletku ubio. Uplašen da će se i sâm povampiriti, spalio je vampirov leš, prethodno se namazavši njegovom krvlju, nakon čega je pojeo nešto zemlje iz vampirovog groba kako bi predupredio da se on ne vrati. Nakon ovoga je napustio vojsku i vratio se u Srbiju, gde se skućio u selu Medveđa kraj Trstenika. Posvetio

se zemljoradnji, a moguće je i da je od vojne uprave primao novčanu pomoć s obzirom na to da su austrijske vlasti težile da na granici prema Osmanlijama imaju iskusne graničare, vične oružju. Ubrzo se oženio komšijinom kćerkom, ali je stalno živio u strahu da će mlad umreti i nakon smrti se povampiriti. Sudbina kao da ga je čula – nedugo potom pao je sa senjaka i slomio vrat. Ubrzo je preminuo i sahranjen je na seoskom groblju. Od tog trenutka počinju kolati priče meštana da ih vampir obilazi u snu i davi, pa su u strahu nakon četiri neobične smrti otkopali njegov grob. U njemu se nalazio Pavle sav nabrekao od sveže krvi, a na mestu starih, pootpadalih noktiju, izrasli su mu novi. Uvereni da se povampirio, proboli su ga kocem kroz srce. Ostatke su spalili i pepeo rasuli. I tu bi se priča o vampiru Arnautu Pavlu završila da se 1731. godine nisu javili novi slučajevi.

Misteriozne smrti što su harale Medveđom primorale su komandanta austrijske carske vojske u Jagodini Šnecera da pošalje iskusnog doktora Glazera, čiji je zadatak bio da ispita slučajeve i utvrdi da li je došlo do epidemije kuge koja je pretila da se proširi iz Osmanskog carstva. Lekar carskog kontumaca Glazer prispeo je u Medveđu 12. decembra 1731. i poslao izveštaj u kojem je poručio da kugu nije našao, ali se jeste susreo sa vampirima. Meštani su bili preplašeni i pretili su da će se iseliti ako se ništa ne preduzme, a predstavnici austrijskih vlasti behu svesni da se granica ne može održati bez vojno sposobnog stanovništva. Zbog toga su u Medveđu poslali čitavu ekspediciju, u kojoj su pored doktora Johana Flikingera bili i poručnik Bitner, zastavnik Lindenfels, kao i dva vojna hirurga, Isak Zigel i Johan Fridrih Baumgartner, odnosno Sava Savanović, kako je ovaj Glišiću rekao.

Logor su podigli na zaravni kraj sela. U jednom šatoru je boravio Flikinger, dok su u druga dva bili smešteni oficiri i lekari.

Četvrti, najveći šator, predstavljao je improvizovanu ordinaciju u koju su nakon ekshumacije doneseni leševi radi ispitivanja. Pored austrijske ekspedicije, bili su prisutni i kapetan hajduka Goršić, jedan hadnađ i barjaktar, kao i nekoliko najstarijih seoskih hajduka.

„Iskreno, sigurnije bih se osećao da je s nama pošao jedan odred carskih vojnika, ali su nadređeni smatrali da za tim nema potrebe jer nam sigurnost garantuje hajdučki kapetan“, priznao je Savanović dok je monotono pripovedao svoju ispovest. „Ali ono što smo tamo zatekli bilo je daleko od najmaštovitijih snoviđenja. Meštani su u strahu odbijali da imaju bilo kakve veze sa ekshumacijom, zbog čega su angažovani Cigani iz okoline koji su otkopavali sumnjive mrtvace i donosili nam ih u šator. Iskopano je ukupno sedamnaest leševa, od kojih je dvanaest odgovaralo opisu vampira – ni posle tri meseca od smrti, tela im se nisu raspala, a kosa i nokti kao da su im ponovo izrasli.“

Savanović je rekao da je posle seciranja dvadesetogodišnje devojke po imenu Stana utvrđeno da su joj unutrašnji organi bili u savršeno dobrom stanju, natopljeni krvlju, a da su na mesto otpalih izrasli krvlju podliveni nokti.

„Da organski pokazatelji poput odsustva srčanog ritma, nedostatka disanja i niske telesne temperature nisu ukazivali na to da je žena preminula, poverovao bih da je u pitanju osoba koja je zapala u dubok san sličan komi. Takođe je izostao karakteristični smrad truljenja organske materije. Želeo sam da se detaljnije posvetim ovim leševima jer se u praksi ni sa čim sličnim nisam susreo. Najpribližnije tome sam našao u spisima koji su opisivali *strigoje*, neku vrstu rumunskih vampira, ali ti natpisi više su podsećali na legende nego na verodostojne dokumente. Međutim, Flikinger je zbog straha od pobune meštana naredio Ciganima da se vampirima odseku glave, što su ovi i učinili, da bi ih potom spalili zajedno sa leševima. Njihov pepeo je prosut u reku, a raspadnuta tela onih koji nisu

podlegli vampirizmu vraćena su u grobove. Za mene je bilo indikativno to da je većina povampirenih umrla u roku od tri dana, što je ukazivalo na zarazu, iako kugu nismo pronašli. Po mom mišljenju, njihova je smrt bila povezana sa hranom. Kao lekar, sa skepsom sam gledao na tvrdnju da su vampiri bili odgovorni za njihovo stanje, sve dok se na sopstvenom primeru nisam uverio u suprotno.“

„A koji je onda vampir tebe gricnuo?“, upita Glišić.

Savanović ga pogleda sa iskrenim čuđenjem. „Odakle ti uopšte pomisao da sam imao susret sa vampirom? Ja sam nakon smrti postao *Leichentuchfresser* – a ne vampir.“

Johan Flikinger je sastavio izveštaj *Visum et Repertum* po povratku ekspedicije za Beograd, gde su Baumgartnera sačekale tragične vesti iz domovine – suočeni sa sve neizvesnijom materijalnom situacijom nakon što je glava porodice pala u bolesničku postelju, odlučili su da njegovu verenicu udaju za drugog. Međutim, po cenu sopstvenog života, Baumgartnerova dragana nije pristala da udovolji želji roditelja. Zbog toga je nesrećna žena pribegla ubistvu deteta iz jednog jedinog razloga: smrtna kazna je bila način da izbegne samoubistvo i prokletstvo zbog tog čina.

Prema Savanovićevim rečima, u Habzburškoj monarhiji na smrtnu kaznu su osuđivane samo ubice. Ali čak ni ubistvo odrasle osobe nije garantovalo da će počilnac zasigurno biti osuđen na najtežu kaznu. Zbog toga su se poput epidemije proširili slučajevi ubistava dece koja su vršili ljudi rešeni da se rastanu od ovog sveta. Najbrojnije su među njima bile žene, a razlog za te zločine bio je religiozne prirode – tadašnje religijsko učenje počivalo je na verovanju da je duša samoubica osuđena na večnost u paklu. Ali ako se ubica ispovedi i pokaje, onda njegova duša odlazi u raj nakon smrti. Deca nisu bila idealne žrtve samo zato što su predstavljala lak plen već i zbog verovanja da

su lišena greha i da zbog toga ne moraju da dobiju oprostaj pre smrti kako bi otišla na nebo.

„Moja Veronika je ukrala komšijsko novorođenče i bacila ga u bunar kako bi izbegla da je udaju za čoveka prema kom nije osećala ništa osim gađenja – bio bi to brak iz čiste ekonomske koristi, a ona na to nije pristala ni po cenu života.“

„A tim je postupkom zasigurno zaslužila da se baškari na rajskim livadama“, frknu Glišić. „Nego, kako si ti postao taj... frizer?“

„Kaže se *lajhentuhfrezer*, ignorante jedan palanački“, ispravi ga Savanović oholo. „Ili drugačije – *nahcerer*. Kada sam saznao za tragediju kod kuće i shvatio da nikada neću biti sa svojom izabranicom, oduzeo sam sebi život pustivši krv iz vena. Zbog toga sam postao proklet i posle smrti se probudio kao *žderač pokrova*. O njima govori stara legenda široko rasprostranjena u Šleziji i Bavorskoj, kao i u nekim severnim delovima Austrijskog carstva. Sahranjen sam na austrijskom vojnom groblju kraj Beograda, ali su pljačkaši otkopali grob iako su morali da znaju da se taj zločin nemilosrdno kažnjava. U trenutku kada sam otvorio oči, suočio sam se sa beskrajnim sivilom – sve je bilo bezbojno, i nebo i priroda. Ali ja sam jedino razmišljao o gladi koju sam osećao jer za života nisam ni pomišljao da postoji takva žudnja – ona pred kojom padaju svi moralni svetonazori ljudskog bića. Zato mi najpre proždiremo sopstveni mrtvački pokrov, a zbog sposobnosti regeneracije u stanju smo da jedemo sami sebe.“

Glišić provuče prste kroz kosu. „Tvoj jelovnik je gori od splachina koje sam bio prinuđen da kusam dok sam kao student kuburio s novcem. Kao da si se čitavog života na Boga bacao drvljem i kamenjem. Mada, moram da ti priznam – mašta ti je bujnija nego u većine pisaca koje poznajem, a tu uključujem i sebe. Ako ništa drugo, poslužićeš mi kao osnova za novu pripovetku, možda čak i roman za čije se pisanje već dugo spremam.“

„Vidim da mi ne veruješ“, reče Savanović. „*Was auch immer Sie sagen, wird beurteilt.*“*

„*Schwäbisch zu kennen bedeutet nichts*“**, odgovori Glišić. „Vidiš, znam ga i ja, ali ne tvrdim da sam tamo neki švapski pokrovožderac.“

Videvši da mu provokacija nije prošla kako je očekivao, Savanović predloži: „Evo, uputiću ti izazov – pokušaj da me ubiješ i videćeš šta će se dogoditi.“

Glišić se isceri kao da je sišao s uma. „Ene, pa ti to pokušavaš da me navedeš na tanak led, Savanoviću... Zar ti ja izgledam kao kakva neuka budala? Hteo bi da se izvučeš od onog što ti predstoji pa bi da me premuntaš. Neće ti to uspeti čak ni sa tako primamljivim predlogom, iako bih te mirne duše zatukao kao besnog psa. Ali još draže mi je što ćeš svakoga trenu tokom preostalog života razmišljati o danu kada će ti streljački vod zaista oduzeti život. Nema ničeg goreg od čekanja da skončaš.“

„Ne započinji ono što nisi u stanju sâm da završiš“, reče nadmeno Savanović.

Glišićev pogled se susreo sa Savinim, i njihove oči su načas pokušale da dopru do dna duše onog drugog. Piscu se učini da su zenice čoveka preko puta sada bile plave, iako je bio ubeđen da su maločas imale zelenkastosivu nijansu.

„Ništa ti ne razumeš“, reče Savanović hrapavim glasom kao da se u međuvremenu prehladio.

„Onda mi pomози da razumem“, reče Glišić.

Savanović iskrivi lice s nipodaštavanjem. „Bilo bi to kao da neukog seljaka podučavam tajnama alhemije. Za običnog smrtnika je kamen mudrosti tek puki izvor bogatstva i telesnih zadovoljstava, dok je u rukama znalca artefakt beskonačnog znanja, onog koje ti omogućava da ravnopravno vodiš rasprave s Bogom.“

* Šta god kažete, biće vam suđeno.

** To što znaš švapski ništa ne znači.

Pisac ustade i poče da šeta po prostoriji tamo-amu. „Ti si, Savanoviću, maloumnik koji je žrtva sopstvene uobrazilje o nadmoćnosti. Samo da znaš – nećeš se izvući na ludilo jer nikakvim objašnjenjem ne možeš da pravdaš to što si ljudima vadio krv i srce iz još toplih nedara. Šta si hteo time da dokažeš?“

„Baš ništa“, reče Savanović, isceri se, a onda i nasmeja. Glišić oseti jezu od tog nazalnog smeha koji kao da je dopirao iz najmračnijih kutaka duše lišene svake nade u iskupljenje. „Trebali su mi da se nahranim. Nema nikakvog skrivenog motiva iza tog čina. Hrana, Glišiću, samo je hrana u pitanju.“

Glišić priđe i stavi cevi parkerice ispod brade Savanoviću, koji nije ni pokušao da se izmakne. „Hajde, šta čekaš? Imaš li u sebi toliko muškosti da povučesh oroz?“

„Znam da je Isus isterao legiju demona iz jednog čoveka, a u tebi ih ima bar trojica, koliko sam do sada uspeo da prime tim. Ipak mislim da si samo darovit glumac i prava je šteta što nikada nećeš zaigrati na pozorišnim daskama.“

„Ali ja sam igrao na daskama života, Glišiću, i saglasićeš se da je ta uloga daleko zahtevnija od nekog napamet naučenog teksta petparačkog škrabala poput tebe.“

Glišić proverio lisičine, kao i čvorove konopaca na Savinim nogama. Uverivši se da Zaroški Krvolok neće napustiti prostoriju, on bez reči izađe u hodnik. Ako još samo minut provede u društvu Save Savanovića, stvarno više neće moći da se uzdržava. Načas je izašao iz kuće i pogledom osmotrio okolinu uzduž i popreko, ponadavši se da će ugledati Tasu sa pratnjom. Morao je da prizna poražavajuću činjenicu – u jednom trenutku je uhvatio sebe u razmišljanju kako je pred njim zaista čovek koji je prisustvovao događajima u Medveđi pre bezmalo sto pedeset godina. Na svu sreću, to je brzo prošlo i on je shvatio da je Savanović samo biće izuzetnih perceptivnih sposobnosti, nadasve inteligentan manipulant sposoban da retorikom obrlati sagovornika. Ako je njega *gotovo* pa ubedio u ono što je govorio, kakve su izgleda imali neuki ljudi pri susretu sa čovekom

koji se izdavao za doktora i govorio latinski i nemački? Sada se stvarno zainteresovao za to šta je nagnalo Savanovića da krene stranputicom i zabrazdi u zločine. Kakvu je to tragediju *zaista* doživio da bi morao da posegne za mitološkim kontekstom svoje uobrazilje i izbegao da samom sebi ne naudi na najgori mogući način? Poistovećivanje sa pričom o Arnautu Pavlu i potonjim događajima bila je njegova šansa da preživi i prenebregne tragediju koja ga je gurnula preko ograde razuma.

Tad ugleda Tasu, koji je predvodio grupicu konjanika. Za trenutak prestade da razmišlja o razgovoru sa Savanovićem i laknu mu što više neće biti sam u društvu Zaroškog Krvoloka. S Tasom su dojahala četvorica jahača, a dvojica od njih su vodili još po jednu osedlanu životinju – Glišić shvati da su to bili konji na kojima će Savanović i on odjahati za Valjevo.

„Pomaže Bog, Milovane!“, reče Tanasije kada je sjahao. Odmah stade da vezuje konja za ogradu i Glišić vide da uvežbanim pokretima pravi brzootpuštajući čvor.

„Vala, kako pomaže, tako nam i biva“, reče Glišić.

„Je l’ se Savanović dozvao svesti?“

„Jeste“, reče Glišić. „Svestan je, ali nije naročito rečit.“

„Ništa nije rekao?“

„Jok, vala. Opsuje povremeno i to je sve što možeš čuti od njega.“

„Neka ga, pevaće kô slavuj kada dopadne bukagija“, reče Tasa. „Poslao sam sa oznakom hitno za Beograd depešu u kojoj ove moje izveštavam da smo uhvatili Krvoloka. Verujem da je ministar unutrašnjih dela već na putu da kneza obavesti o novostima. Napokon više ne moramo da se krijemo i strahujemo od suda javnosti.“

„*Mors ultima ratio*“, promrmlja Glišić za sebe.

Ali postojala je i ta mogućnost da smrt ne bude poslednja istina jer se iza nje prostiralo još nešto, prostranstvo o kojem nije hteo ni da pomišlja. Iznenada mu je došlo da zagrlji i izljubi Tasu što ga vidi, ali je zavrteo glavom i ta pomisao skliznu s njega kao kačket sa glave posle otrežnjujućeg šamara.

Eto mene opet

Sutradan je Glišić po buđenju bio blago mamuran, ali se tupo probadanje u potiljku povuklo dok je Mijatović došao po njega, pa su se u dogovoreno vreme odvezli kočijom na adresu koju im je Rid poslao po uniformisanom policajcu. Detektiv je trljao ruke kako bi ih zagrejao – jutro je bilo neobično hladno – i šetkao se na uglu ulica Vajtkros i Baner. Kad su mu se pridružili, kratko ih je pozdravio, a onda poveo prema kući sa mesinganom tablom kraj vrata na kojoj je bio urezan natpis: BARNSOVI IZUMI I INOVACIJE. Žustro je pokucao na vrata i ušao, ne sačekavši odgovor iznutra.

„Gospodin Barns?“

Čelav muškarac od svojih pedesetak godina, gustih prose-dih brkova, sedeo je u košulji podvrnutih rukava za velikim stolom iznad raširenih tehničkih crteža pritisnutih u uglovima mastionicom, lenjirom i drugim predmetima kako se ne bi uvijali. Na čelo su mu bile podignute čudne zaštitne naočari vezane kožnom vrpcom oko glave, nalik na one kakve koriste zavarivači, osim što njihova sočiva nisu bila zatamnjena, već su odbijala svetlost nalik na uveličavajuća stakla. Bočne zidove prekrivale su police s najrazličitijim mehanizmima, uređajima i

instrumentima, a čitava prostorija bila je obasjana toplim žućkastim svetlom iz gasnog lusteru koji je visio s visoke tavanice izgubljene u senkama.

Barns, koji nije reagovao na Ridovo kucanje niti na zvonce iznad ulaznih vrata u zidu okrenutom prema Ulici Vajtkros, sada sa izvesnom ozlojeđenošću, kao da je prekinut usred važnog posla, osmotri trojicu ljudi koji su ušli u njegovu prodavnicu.

„Izvolite, kako mogu da vam pomognem?“, reče on, ne naročito ljubazno. „Nadam se da nije nešto hitno, pošto smo u velikom poslu. U slučaju da nije, možda je bolje da dođete sutra ili koji dan kasnije.“

„Ja sam detektiv Edmund Rid, Skotland jard“, reče Rid dok su Glišić i Mijatović sa zanimanjem zagledali izložene spravice. „I da, hitno je.“

Rid pride stolu i izvadi iz dubokog džepa kaputa predmet umotan u novinsku hartiju, pa ga tresnu na sto ispred Barnsa, preko razmotanog tehničkog crteža, tako da se „izumitelj i inovator“ trže i umalo ne odskoči unazad sa sve stolicom.

Novinska hartija se razmotala, otkrivši metalnu mehaničku šaku koja je umesto prstiju imala sečiva od nerđajućeg čelika. Oštrice zlokobno blesnuše sterilnim sjajem hirurških instrumenata. Na mestu palca i malića nalazili su se oštri skalpeli, dok su ostala tri „prsta“ bila od metala neobično izuvijanog nalik na smrtonosno oštre burgije, u kružnim ležištima gde su mogle da rotiraju oko sopstvene ose. Iz šake su, tamo gde se ona namicala na patrljak ruke, virile crvenkaste bakarne niti spojene s metalnim prstenom u kojem je potmulo, poput ćilibara, svetlucau neobični predmet nalik na kamenčić u obliku romba.

„Pretpostavljam da prepoznajete ovo“, reče suvo Rid. „Uostalom, žig vaše kompanije nalazi se utisnut tu dole, odmah ispod... palca.“

Barns se nagnu napred i posegnu da uzme predmet u ruke, ali u poslednjem trenutku odustade i odmaknu se natrag u naslon stolice.

„D-da, moja radionica je n-napravila ovu protezu, a-ali... o čemu se ovde radi?“ Umesto neljubaznosti i osornosti, u Barnsovom glasu sada se mogao čuti strah.

„Radi se o tome, *gospodine Barnse*“, reče Rid sagnuvši se i unevši se čoveku u lice preko stola, „da je ova vaša skalamerija juče ubila jednog i osakatila još jednog pripadnika Metropolitene policije, a malo je nedostajalo pa da njene žrtve budemo i ja i glavni inspektor Aberlin. Čuli ste za inspektora Aberlina, zar ne? *Jeste li?*“

Barns je uvlačio glavu među ramena kao kornjača i istovremeno pokušavao da klima.

„N-nisam... mislim, jesam, ali...“

Rid udari snažno pesnicom po stolu. „Da čujem, čoveče! Šta imate da nam kažete o naručiocu ove *proteze*? Ili hoćete da vas optužimo za saučesništvo u ubistvu, nanošenju teških povreda i pokušaju ubistva ovlašćenih policijskih službenika?“

Barns je gutao knedle i menjao boju u licu pred nastupom besa razgoropađenog detektiva: najpre je pocrveneo, potom pozeleneo i konačno prebledeo toliko da se Glišić uplašio da će čoveka izdati srce. Konačno, smogao je snage da nešto suvislo kaže.

„Ja... reći ću vam sve, naravno... ja poštujem zakon i nikad mi na pamet palo ne bi nešto protiv policije... ali kad kažem *sve*, to zapravo i nije bogzna koliko, jer...“

„*Jer?*“ Ridu je malo nedostajalo da dograbi Barnsa za okovratnik.

„Ovaj, vidite... Koverat me je sačekao u s-sandučiću n-napolju, pred vratima. Velik koverat. U njemu je bio gotov tehnički crtež šake, sa svim merama i s-specifikacijom m-materijala. I-isto t-tako, pismo... p-pismo sa p-predugmom.“

„Pismo od koga?“, upita Rid.

„N-ne znam“, zavrte glavom izumitelj, a onda zažmuri i šćućuri se kao da očekuje pljasku. Pošto ove nije bilo, on najpre otvori jedno, onda i drugo oko, udahnu duboko i nastavi, piljeći netremice u Ridove podivljale oči.

„B-bilo je tu p-puno para. P-pisalo je da uređaj m-mora biti spreman za dva d-dana.“

„Koliko?“

„K-koliko?“

„Koliko *para*, Barnse?“, zareža detektiv. Izumitelj ponovo proguta nasuvo, kao da su mu usta potpuno ostala bez pljuvačke.

„D-dve stotine.“

„Dve stotine? *Funti*?“

Barns žustro zaklima glavom. Detektiv je u neverici gledao u njega: avans za izradu veštačke šake koja je ubila Evansa i obogaljila Dejvisa iznosio je koliko njegova dvogodišnja plata.

„I obećano još d-dvaput toliko ako posao bude g-gotov u roku...“

Rid razdraženo strgnu obli polucilindar s glave i prođe čvornovitim prstima kroz kosu. Mišići u obrazima su mu poigravali dok je stezao vilice. On onda pruži ruku.

„Dajte to ovamo.“

„*P-pare*?“, upita izumitelj s nevericom.

„PISMO“, grmnu Rid kao Zevs koji se najednom razbesneo na Olimpu pa gleda na kom će smrtniku da iskali gnev. „Pismo, Barnse! Ne šegačite se sa mnom!“

Čovek se navrat-nanos iskobelja iz stolice, priđe visokoj komodi sa fiokama obeleženim slovima abecede, sagnu se posegnuвши za onom na kojoj je stajalo slovo H, otvori je i izvuče presavijeni list papira iz nje.

„H?“, upita detektiv.

„Od *hand*“, reče izumitelj plašljivo. „P-pismo nije bilo potpisano, t-tako da nisam imao d-drugu odrednicu.“

Rid rasklopi hartiju, osmotri uredan rukopis, a onda ga pregleda još jednom.

„Glišiću“, osvrnu se i pozva pisca. „Da li biste bili toliko ljubazni da pogledate ovo? Podseća li vas rukopis možda na neki od onih koje smo razmatrali u sobi za dokaze?“

Glišić se podrobno zagleda, poredeći u mislima zavoje i crtice u slovima, znake interpunkcije. Onda odmahnu glavom.

„Nažalost, ne“, odgovori on. „Ovaj rukopis, čini mi se, ne može da se poklopi ni sa jednim od onih koje imamo.“

„Tako sam i ja mislio“, reče Rid donekle zadovoljno, pa strpa cedulju u džep. Ponovo se okrenu prema Barnsu, koji je izgledao kao da je zaustio da se usprotivi tom prisvajanju njegove poslovne dokumentacije, a onda se ipak predomislio.

„I?“, reče Rid izumitelju. „Šta je bilo onda?“

„O-onda?“, ponovi Barns kao papagaj.

„Kad ste primili novac i shvatili koliko vas još čeka ako 'posao bude gotov na vreme'?“

„P-pa... naravno, javio sam momcima u r-radionici da prekinu sve što su t-trenutno radili i p-pristupe izradi. D-da n-naprave k-kalupe, pribave p-prirubnice, p-postave sečiva na č-čelične o-osovine...“

„Niste se nijednom zapitali zbog čega ova... *proteza*... ima noževe umesto prstiju. I to još takve da mogu da se okreću?“

To pitanje je postavio Glišić, i sada se Barns uspravio i sa izvesnim prkosom pogledao u nepoznatog džentlmena koga mu niko nije predstavio.

„A ko biste pa vi bili, m-moliću lepo?“

„To je gospodin Glišić, specijalni konsultant Metropolitene policije iz inostranstva. Odgovorite mu, Barnse, i ne traćite naše vreme.“

Izumitelju su se usne načas pomerale nemo, kao da traži u sebi dovoljno energije ili odlučnosti da se odupre ovakvom nečuvenom, improvizovanom isleđivanju, ali zločini koje je detektiv pomenuo bili su toliko strašni da on jednostavno nije imao izlaza.

„N-naravno da sam se z-zapitao to“, reče on konačno. „Zato sam kupcu t-to pitanje i l-lično p-postavio. K-kazao je da mu t-treba za p-potkresivanje živice i d-druge baštenske p-poslove.“

Rid je u neverici gledao u Barnsa, kao da je ovaj upravo nešto izdeklamovao na latinskom.

„*Lično*? Vi ste videli kupca?“

„P-pa da. K-kad je došao da p-preuzme protezu i i-isplati ostatak n-novca.“

„Čekajte, da pogodim“, reče Glišić. „Mršav, poguren, sred-njih godina, suvonjavog lica sa jarećom bradicom?“

Barns podiže bradu prikupivši malo prkosa u sebi.

„Visok, pravog držanja, normalne građe, između šezdeset i sedamdeset godina: pravi gospodin.“

Glišić i Rid se zgledaše.

„Da li ste primetili nešto neobično na tom 'pravom gospo-dinu', Barnse?“, upita detektiv.

„N-neobično? Kako to m-mislite?“

„Šta znam – neki prirodni beleg, tik, osobinu kojom bi se izdvajao od drugih?“

Barns se počea po glavi i zamisli. Nekoliko trenutaka ka-snije podiže pogled i bespomoćno slegnu ramenima.

„Sećam se kako sam p-pomislio: B-bože, kako ovaj č-čovek ima lepu, g-gustu srebrnastu k-kosu... i da. Njegove o-oči.“

„Oči?“, namršti se Rid. „Šta sa očima?“

„S-samo me je jednom d-direktno p-pogledao iznad naočara... B-bile su to n-najdublje o-oči koje sam ikad v-video. A-ako razumete n-na šta mislim... A t-te dubine, ti p-ponori... bili su *crveni*!“

„Hoćete reći da je imao crvene oči, kao albino?“, upita uz-buđeno Glišić.

„D-da... Ne... Ne znam.“

Izraz na Ridovom licu sada je podsećao na gađenje.

„U redu, Barnse. Još jedna stvar, i ovde smo gotovi. Recite mi čemu služe ove bakarne žice, prsten i taj čilibarski romb u njemu.“

Ponovo bespomoćno sleganje ramenima. „M-mogu samo da pretpostavim. Ž-žice i p-prsten su bili na t-tehničkom crtežu, i m-mi smo ih n-napravili. Taj r-romb vidim prvi p-put u životu.“

Načas su sva trojica zurili u nepomičan predmet na raz-motanom listu iz novina. Onda Rid ćutke pruži ruku i strgnu Barnsu s glave njegove čudne naočari. Namaknu ih i zagleda

se kroz njih u potmulo svetlucanje malog predmeta, eksperimentalno udaljujući i primičući glavu. Potom skinu naočari i pruži ih Glišiću. Kad je pisac pogledao kroz njih i pronašao udaljenost na kojoj je slika bila najoštrija, video je da je mali romb koji je podsećao na kamenčić ili stvrdnutu smolu prošaran jedva приметnim sićušnim nitima u šarama koje su bile previše pravilne da bi bile prirodnog porekla. Glišić se uspravi, skinu naočari s uveličavajućim staklima i vrati ih vlasniku.

„Možda je to izvor energije koja pokreće sečiva tako da se vrte oko ose, pa šiljak može lako da prodre kroz kožu, meso, hrskavicu i kosti?“, reče on.

„To je logična pretpostavka... kao Leklanšeov galvanski članak, ono što nazivaju 'vlažnom ćelijom'?“ Sad je došao red na Rida da se počese po glavi. „Ali ovako *malo*?“

„A pogledajte još i ovo“, reče Glišić i uze sa tehničkog crteža na Barnsovom stolu olovku, pa njom zadiže jednu od dve bakarne niti koje nisu bile povezane s metalnim prstenom. Krajevi obe žice bili su potamneli, boje usirene krvi. „Ako se ne varam, prilikom obdukcije, ove dve niti su izvučene neposredno iz podlaktice ubijenog?“

„Na šta to ciljate, Glišiću?“

„Možda su one bile nekako spojene s njegovim nervima, pa su prenosile impulse protezi i tako joj nalagale šta da čini, dok je napajanje elektricitetom potrebno za pokrete metalne šake poticalo iz tog ćilibarskog romba usađenog u prstenasti nosač...“

„Zar nešto takvo uopšte postoji?“, upita Rid. Barns je, međutim, suočen sa konceptom koji je izneo policijski konsultant, potpuno promenio držanje i izraz.

„Izvanredno!“, promrsio je.

„Izvanredno?“, grmnu ponovo Rid i smesta izumitelja vrati u unezvereno stanje od maločas. „Mi i dalje govorimo o groznim zločinima, gospodine Barnse!“

„O-ovaj... s-samo sam p-pomislio koliko bi o-ova... tehnologija... bila od pomoći v-velikom broju ljudi koji su u r-ratu ili n-nesrećom ostali bez nekog u-uda...“

„Hmf!“ Rid, koji je do tog trenutka bio pognut i oslonjen obema rukama na Barnsov sto, sada se uspravi, uvi veštačku šaku ponovo u novine, pa je stavi natrag u džep. Onda mu pogled pade na ono što je bilo predmet raširenog tehničkog crteža i detektiv obrati malo više pažnje.

„Ako se ne varam, Barnse, ovo je gorionik?“

Izumitelj ga iznenađeno pogleda. „T-tako je.“

„Gorionik poput onih koji se koriste za zagrevanje vazduha u balonima?“

Barns zaklima potvrdno glavom.

„Kakva je ovo konstrukcija? Nisam je dosad video?“

„V-vi... pilotirate?“, upita izumitelj iznenađeno.

„Odgovorite mi, čoveče, na ono što vas pitam!“

„D-da... o-ovo je crtež n-novog sistema dvostrukog gorionika na tečni gas p-propan. N-naša nova narudžbina...“

„Ah, je li tako? A od koga, moliću lepo.“

„Od K-kraljevskog kluba Voksol.“

„Ah. Ti amateri. Sigurno se spremaju za ovogodišnji *Benetov izazov*.“

„M-moram priznati, koncept dvostrukog g-gorionika je domišljat, i m-mi ćemo ga tako proizvesti, a-ali ja lično m-mislim da se on m-može poboljšati d-dodatnim udvostručenjem, sa b-boljom konfiguracijom c-cevi u kojima se p-propan zagreva.“

„Hmmm. I koliko ste im tražili za izradu njihovog gorionika?“

Kratka stanka, oklevanje. „P-pedeset funti.“

„Aha. A koliko bi koštala izrada modela koji vi predlažete, Barnse? I za koliko dana bi bio gotov?“

Oklevanje, ponovo. „S-sto dvadeset pet. M-mislim, funti. I šest, najviše sedam... d-dana.“

Rid očuta na to, zamišljen. Izumitelj je gledao u njega raširenim očima dok su se sekunde vukle, i Glišić taman zausti da podseti Rida kako moraju stići i na adresu gospođe Mekejn, kad detektiv frknu kroz nozdrve, kao da je prelomio nešto u sebi.

„U redu, Barnse, sada me dobro saslušajte. Pod jedan – u toku dana se javite u sedište Jarda i potražite narednika

Andersona, on je danas dežurni. Recite da sam vas ja poslao i da vam dodele policijskog crtača kome ćete opisati čoveka koji je od vas naručio ovu paklenu protezu.

Pod dva: isporučite Kraljevskom klubu Voksol gorionik kakav su od vas tražili.

Pod tri: vašu predloženu verziju gorionika izradićete – u istom roku kao i ovaj njihov – za mene lično, po ceni koju ste naveli. Plaćam po isporuci i proveriti uređaja. Je li to u redu?“

Izumitelj je klimao glavom, iako je izgledao kao da mu ništa nije jasno.

„E, dobro“, reče Rid. „Ako nam taj vaš opis bude od pomoći u pronalaženju naručioca čelične šake, nemate od čega da strepite. Na kraju krajeva, vi niste mogli pretpostaviti da će ta šaka biti upotrebljena za izvršenje zločina, je li tako?“

Klimklimklim.

„Odlično, onda smo se razumeli. Doviđenja, sada. Poslaćete mi poruku kada završite gorionik čiju smo izradu upravo ugovorili.“

Barns ih nemo isprati pogledom dok su izlazili na ulicu.

Čedomilj tamo zaustavi kočiju, pozdravi se s njima i reče da mora u veleposlanstvo. Kada se kočija udaljila, Glišić se okrenu prema detektivu i upita:

„Šta to bi unutra, Edmunde? Najpre ste Barnsa toliko prepali da bi se moglo desiti da trajno ostane mucavac, a onda ste mu praktično na silu poverili više od svoje godišnje plate.“

Detektiv zastade.

„Glišiću, ne razumete. *Benetov izazov* je godišnje takmičenje pilota balona u postizanju najdaljeg leta. Već četiri godine zaredom ja sam pobeđnik, sa mojom *Kraljicom pašnjaka*, a fićfirići iz Voksola dali bi sve samo da me osujete u tom postignuću za ovu godinu. Naravno da je to, i samo to, razlog što su se dali u trošak da bi mogli upotrebiti novu konstrukciju gorionika koja bi im obezbedila prednost. Moćniji gorionik znači više toplog vazduha i dugotrajniji let, podizanje na veće visine gde možete koristiti vetrove – ukoliko ih poznajete onako kako ih

poznajem ja. Tu sada postoji samo jedan problem, i u pravu ste: nagrade za pobjedu u *Benetovom izazovu* nisu male, ali opet, nisu ni prineti sumi koja mi je potrebna. Moraću negde da se uzajmim.“

„Edmunde“, reče Glišić. „S obzirom na to da su Trbosekov slučaj i posao mog suverena povezani, vi praktično pomažete meni u nastojanju da taj posao obavim. A za te svrhe ja imam kreditno pismo koje glasi na više nego dovoljno novca. Smatrajmo taj vaš izdatak službenim troškom.“

Detektiv je zapanjeno zurio u pisca, oklembesene vilice. Onda se trže i pređe rukom preko lica.

„Ja... ne znam šta da vam kažem, Glišiću. Juče ste mi sačuvali život, a sada... sada ćete mi, možebiti, sačuvati čast. Zaista ne znam kako da vam se odužim!“

„Biće dovoljno da privedemo obe naše istrage kraju“, osmehnu se Glišić.

Rid ostade još časak zagledan u sagovornika, a onda bodrim korakom priđe kočiji, smesti se u nju, sačeka da mu se pisac pridruži, pa saopšti kočijašu adresu na kojoj je živela gospođa Mekejn.

Dok su izlazili iz kočije u Ulici Henberi, imali su šta da vide: dvojica uniformisanih policajaca stajala su ispred sitne, vižljaste žene u izlizanoj i na pojedinim mestima zakrpljenoj haljini, dok su oko njih stajali radoznalci. Rid i Glišić priđoše, i zvuci razgovora postaše čujniji, ali ne nužno i razgovetniji.

Ta žena je zasipala policajce bujicom reči s tako teškim naglaskom da Glišić nije razumeo značenje više od polovine izgovorenog, premda što se njenog tona tiče, u njegovu žučnost i ogorčenost nije moglo biti nikakve sumnje. Opet, Rid je izgledao kao da ga prilično zabavlja prizor koji su tu zatekli.

„Oprostite“, reče Glišić kako bi privukao detektivovu pažnju. „Pomozite mi malo, Ride, ja ništa ne shvatam od onoga što ta sirotica priča!“

„Hah“, odgovori Rid. „Kad bih primenio njen rečnik, rekao bih za nju da je pravo 'crkveno zvono', to jest, torokuša. I nije ona nikakva sirotica, već će pre biti da je u ovom razgovoru narednik Dženkins taj koji je ispao sirotan. Evo, upravo mu je rekla da je *foozler*... hm, da tako kažem, nespretnjaković, i *gibface* pride: ružan čova, pogotovo s isturenom donjom vilicom...“

„A šta znači ono *hodge-creeper* što je upravo upotrebila?“, upita pisac.

„E, to vam je poseban izraz za prostitutku, poput... hm... pripijuše, poleguše; mada, taj se izraz obično koristi za one koje se svojim poslom bave na selu, ne u gradu... Mlada 'dama' je upravo Dženkinsu objasnila kako gospođa Mekejn nije bila jedna od takvih.“

„Evo, evo, sad je opet rekla naredniku da je... *mutton shunter*?“

„Pogrdan naziv za policajce, naročito one koji gnjave ulične prostitutke.“

Rafalna paljba neobičnih izraza nije prestajala, a naredniku Dženkinsu je lice bilo sve crvenije i crvenije: *mumbling cove* (Glišić je pretpostavio da je to bilo nešto na račun policajčevog izgleda), *vazey* (možda na račun njegove pameti), *arfarfan'arf* (to je, opet, zvučalo kao nešto što je dovodilo u pitanje trezvenost policajaca na koje se obrušila), *pigeon-livered ratbag*, *me-ater*, *damfino*, *skilamalink*, *lobcock shabbaroon*, *thingumbob*... Piscu se najednom činilo da pokušava da prati konverzaciju na nekakvom egzotičnom jeziku pri čemu mu delovi reči zvuče poznato, ali se nikako ne uklapaju u ono što bi očekivao da znače. Iz svega mu je bilo jasno samo da dotična žena narednika grdi na pasja kola i da se stvar jamačno neće dobro svršiti.

Tada se Rid udostoji da interveniše.

„Kakva je ovo gužva, naredniče?“ Rid je prišao, ali dok je izgovarao pitanje uniformisanom policajcu, netremice je gledao u razjarenu goropad koja je do tog trenutka sipala uvrede kao iz rukava. Glišić je stajao iza Rida i doimao se preteće ispod one svoje bradurine, zbog čega žena naglo ućuta, ali prkosno